

נושא 1

1. הבחירות לכנסת ה-17 (2006) התקיימו לאחר החלטה במערכת הפוליטית (1.11.2005) על פיזור הכנסת והקדמת הבחירות על רקע המשבר הקואליציוני שנוצר בעקבות פינוי גוש קטיף ונסירת צה"ל מרצועת עזה.

2. המועמדים העיקריים בבחירות היו טומי לפיד, אברהם פורז, רון לוונטל, אהוד רצאבי ואילן ליבוביץ. העמדות האידיאולוגיות של שני המתמודדים הראשיים: לפיד ולוונטל, היו דומות: מפלגת מרכז שפונה למעמד הבינוני ותומכת בכלכלה נואו ליברלית, מפלגה חילונית שמתנגדת לכפייה דתית, חותרת למדיניות יונית-פרגמטית, לשלטון חוק, שקיפות מנהלית. תמכה בקיום משא ומתן ישיר עם אש"ף ובזכותם של הפלסטינים להגדרה עצמית.

את השוני העיקרי ביניהם אפשר לתאר בכמה מובנים: האחד, מרד דורות – לוונטל טען שהגיע זמן לשינוי וגם מועצת "שינוי" דרשה זאת והוסיף שלפיד הסתגר בביתו ואינו מוביל את המפלגה לפי המנהל התקין עליו הגן. השני, מאבק אישי נגד לפיד על רקע הזזת לוונטל מהמקום הראשון למקום השני ברשימת שינוי למועצת עיריית תל אביב והעדפת זוהר שביט, והמשך התנגשויות על רקע אישי: לוונטל לא שיתף פעולה עם זוהר במועצת העיר והמשיך להיות אופוזיציונר ללפיד במפלגה. לפיד הודיע שלא יעמוד בראש מפלגה בה שלושה ח"כים זוטרים ועסקנים חסרי ניסיון: רצה את פורז עם הניסיון הפוליטי העשיר ולא הצליח לגייס מועמדים בכירים ראויים.

3. בפריימריס אלה קריאת התגר נגד טומי לפיד לא הסתפקה בהדחת בן בריתו אלא המשיכה להדחתו מראשות המפלגה. הפריימריס לאורך כל הדרך, התנהלו באווירה של מרד, שהובלה על ידי רון לוונטל. (היה חבר מועצת עיריית תל אביב ושדרן רדיו). הגוף הבוחר ב"שינוי", מועצת "שינוי", בחרה בטומי לפיד למנהיגות המפלגה אבל ברוב דחוק, ובחרה ברון לוונטל למספר שתיים ברשימה במקום אברהם פורז, שר הפנים, בן בריתו של לפיד ומייסד המפלגה. המרד נמשך בכל השלבים על הגשת הרשימה הסופית לועדת הבחירות של הכנסת: מיד לאחר החלטת מועצת "שינוי" על בחירת לוונטל למקום שני, לפיד, פורז וחברי הכנסת המקורבים להם הסירו את מועמדותיהם.

4. התרחיש בבחירות המקדימות של "שינוי" 2006 היו של קריאת תגר: לפיד, למרות שנבחר ברוב זעום, רצה להמשיך עם פורז במקום השני, אבל לוונטל, שדחק אותו החוצה, אי יכולת לגייס או לשמר פוליטיקאים בכירים במפלגה (חלק התפטרו, חלק פרשו), הירידה בסקרים והאיום על מעמדו של לפיד כראש המפלגה – לא השאירו ללפיד ברירה להיענות לקריאה וליזום את הפרישה.

5. הגוף הבוחר – הסלקטורט, בוחר את המועמדים וקובע את סוג הקמפיין. מועצת "שינוי" היתה הגוף הבוחר והיתה מורכבת מחברי מרכז המפלגה.

הפיזור היה היקף של אזורי בחירה מקומיים, במובן נציגי "שינוי" ברשויות המקומיות.

תנאי המועמדות – חברות במפלגה, תשלום דמי חבר במשך שנתיים רצופות לפחות, ותק חברות של שלוש שנים לפחות.

שיטת הספירה – רוב רגיל.

6. בחירות מקדימות אינן מעוגנות בחוק בישראל, והן רשות. לא התפתחה נורמה ציבורית המחייבת לכך מוסרית מכיוון שמדינת ישראל אינה רק דמוקרטית אלא גם יהודית (דתית ולאומית) המפלגות הדתיות

נושא 2

בחרתי לנתח את מפלגת יהדות התורה (מצע משותף של אגודת ישראל ודגל התורה) ואת מר"צ. הערה: מצע יהדות התורה הוגש לכנסת ב 1999 כמצע עקרוני שאין לשנותו. הוא לא חודש מאז והוא מוגש לכנסת בכל מערכת בחירות באותו נוסח. עם זאת, אעשה התאמות למידע עדכני בנושאים אקטואליים 2021 בהתייחס לכתבות ומאמרים רלוונטיים.

1. העיקרון המרכזי במצע יהדות התורה הוא לפתור ברוח התורה והמצווה את כל השאלות העולות על הפרק בחיי עם ישראל, באמצעות "מועצת גדולי התורה" המהווה את המוסד העליון של המפלגה המאוחדת. מעקרון חיזוק עולם התורה נובעים כל העקרונות המפורטים: הקפדה על שמירת השבת והכשרות בפרהסייה, חינוך תורני לכל ילדי ישראל, חיזוק החינוך היהודי דתי בגולה וטיהור האוירה בקרב בני נוער בישראל לכיוון חיי צניעות, מוסר וטוהר מידות. חיזוק עולם הישיבות (תמיכה ממשלתית, מניעת אפליה, המשך דחיית גיוס תלמידי ישיבות ש"תורתם אמנותם, פטור לשירות צבאי לבנות). הפצת תורה בכל מקום אפשרי במטרה ליצור זהות יהודית דתית קולקטיבית וחיזוק מעמד המשפחה היהודית (התנגדות להפלות ולמעמד החוקי של "הידועה בציבור"). חיזוק המוסדות התורניים על ידי הגדלת סמכויות בתי הדין הרבניים, השארת המונופול על קביעת 'מיהו יהודי' בידי הרבנים האורתודוקסים, הגדלת התקציבים לאספקת שירותים דתיים (בתי כנסת, מקוואות, מוסדות חינוך ומוסדות ציבור לחברה הדתית), התנגדות לנתיחת מתים והשתלת אברים ושמירה על כבוד המת מפני חילול קברים באתרים ארכיאולוגיים. בהקשר לביטחון: גישה ימנית בעיקרה אבל פרגמטית ומנסה לאזן בין א"י שייכת לעם היהודי, לבין העיקרון ההלכתי לפיו בפיקוח נפש מעל הכל. בהקשר לכלכלה: גישה מעורבת בין ניאו ליברליזם לסוציאל-דמוקרטיה (מדינת רווחה), תוך מאמץ לצמצם את מעורבות המדינה במשק, הגברת הפיריון וביסוס מעמד הביניים מצד אחד, והרחבת הזכויות הסוציאליות לשכבות החלשות.

במצע מרצ העיקרון המנחה הוא דמוקרטיה וממנו נגזרים העקרונות של המדינה: ישראל היא בית לאומי לעם היהודי ומדינה לכל אזרחיה, המשטר בה הוא דמוקרטי במובן שלטון העם ולא שלטון הרוב, בה יש להרחיב את התרבות (המרחב) הדמוקרטי; לשמור על עצמאות בתי המשפט, שומרי הסף, התקשורת, ארגוני העובדים והחברה האזרחית - הפועלים להגן על זכויות האדם. בה יש להרחיב את זכויות האדם, האזרח ומי שאינו אזרח. בה יש לפעול להקמת מוסדות נוספים להגנה על זכויות האדם. במסגרת חיזוק הדמוקרטיה מרצ תפעל למען הכרה בזכויות הקולקטיביות של האזרחים הערבים, בתיקון האפליה נגדם, בצמצום הגזענות ובטיפול בפשיעה בחברה הערבית. בהקשר דמוקרטי אחר, קבעה מרצ שיש לבטל את חוק הלאום כי אינו משרת אינטרס ציבורי, אלא סקטוריאלי שנועד להדיר את המיעוט הערבי, ותפעל לעגן את מגילת העצמאות בחוק יסוד.

עיקרון מרכזי אחר של מרצ (קשור לדמוקרטיה) הוא חתירה לשלום וממנו נגזרים עקרונות